

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Starověký Řím
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_11_15
Pořadí DUMu v sadě	15
Vedoucí skupiny/sady	Jaromír Baranok
Datum vytvoření	3.1.2013
Jméno autora	Vladimír Macků
E-mail autora	macku@gymjev.cz
Ročník studia	1.ročník
Předmět nebo tematická oblast	Dějepis – Dějiny starověku
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Prezentováno na interaktivní tabuli s využitím psaného textu a doplňkových obrázků, které studentům přiblíží zajímavou kapitolu římské historie- historii vzniku a vývoje státu, který se po sjednocení pevninské Itálie stal pánem celého Středomoří. Inovace: mezipředmětové vztahy dějepis- zeměpis,dějepis – výtvarné umění, využití ICT, mediální technika.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: CZ.1.07/1.5.00/34.0802

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Starověký Řím

Část první

(Od samých počátků, přes nadvládu Etrusků, vyhnání jejich králů, první a druhou secesi a politický systém římské republiky)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Kapitolská vlčice, symbol Říma, je dílem Etrusků ze 6.stol. př.Kr.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Capitoline_Wolf_2010.jpg[1]

Postavy Romula a Rema jsou o dva tisíce let mladší, z doby renesance.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mýtus o založení města Romulem

Dvojčata Romulus a Remus přežili různé strážně, ale nově založenému městu na břehu Tiberu mohl vládnout jen jeden...

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Romulus_Remus_Anguier_decoration_Louvre.jpg [2]

I při výzdobě Louvru se dali inspirovat tímto příběhem...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

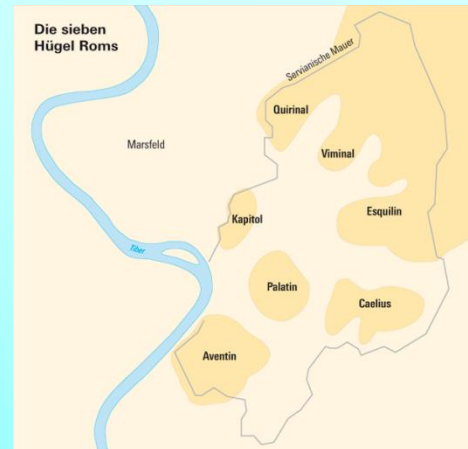

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Počátky Říma byly značně prozaičtější

- V Itálii stojí na počátku vyspělé civilizace Etruskové, o kterých se dodnes neví, odkud přišli.
- Nikdy nedospěli k vytvoření jednotného státu.
- Etrurie byla tvořena řadou suverénních městských států.
- V 7.století př.Kr. začali expandovat do severní Itálie. V této době Etruskové obsadili Latium kolem řeky Tiberu a vybudovali zde město jménem Řím.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Die_sieben_H%C3%BCgel_Roms_de.png[3]

Na sedmi pahorcích ležel Řím.

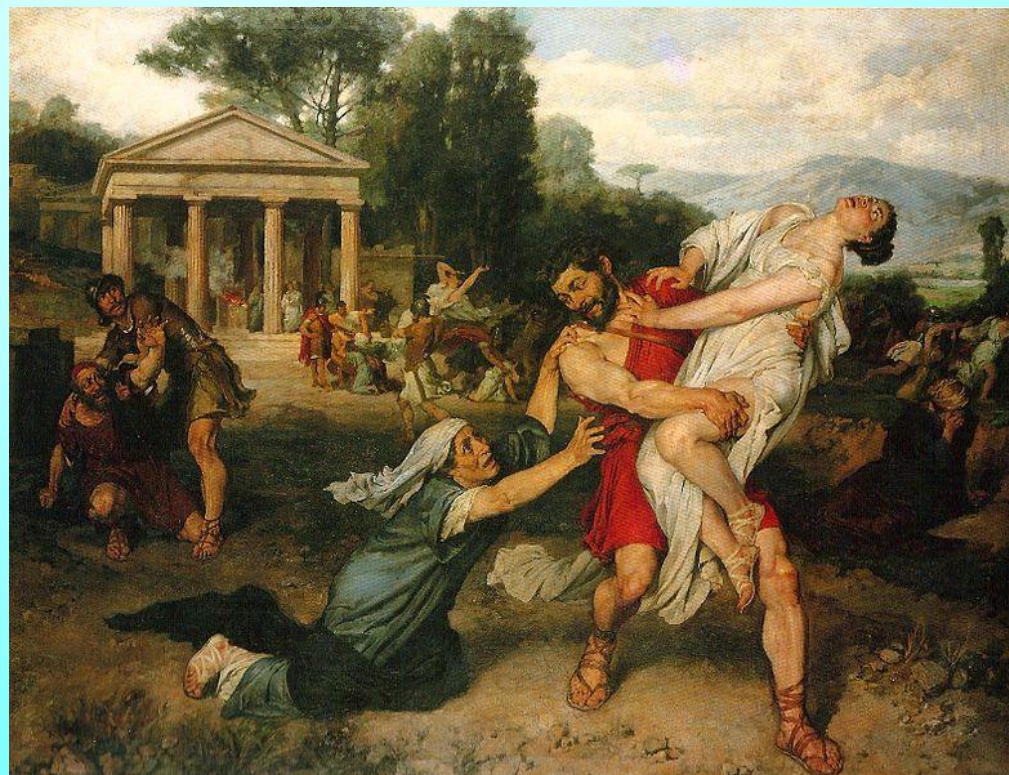

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Na těchto pahorcích žil kmen Latinů, ale i Sabinů a dalších italických kmenů

- Protože Latinové měli žen málo, unesli je Sabinům.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Francisco_Pradilla_-_Rapto_de_las_sabinas.jpg [4]

Jedno z oblíbených témat světového malířství –

únos ženy vždy jinak.

Únos Sabineek

- Casus belli k první z mnoha válek, které Římané pak vedli.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Luca_giordano,_ratto_delle_sabine,_1672-74_circa.JPG [5]

Cherche les femmes

Vzestup Etrurie

- Od 8. století př.Kr. se stali Etruskové významnou součástí italských dějin.
- Od 7.století dokonce expandovali do severní Itálie.
- Od 6.století začíná úpadek Etrurie.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Navire_%C3%A9trusque_pirate.jpg [6]

Etruská pirátská loď v 6.stol. př.Kr., kdy to ještě šlo – třeba i loupit.

Močály, které bylo třeba vysušit, Etruskové vysušili

- To Etruskové vybudovali slavnou stoku, která slouží dodnes.
- Pak zde, na místě bývalých bažin, vzniklo forum.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:040227_tevere16CloacaMaxima.jpg [7]

Cloaca maxima plní svůj účel dodnes.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Za vrcholného období tvořila Etrurie rozsáhlé území

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Etruscan_civilization_map.png [8]

Ale za každým vrcholem následuje sestup...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

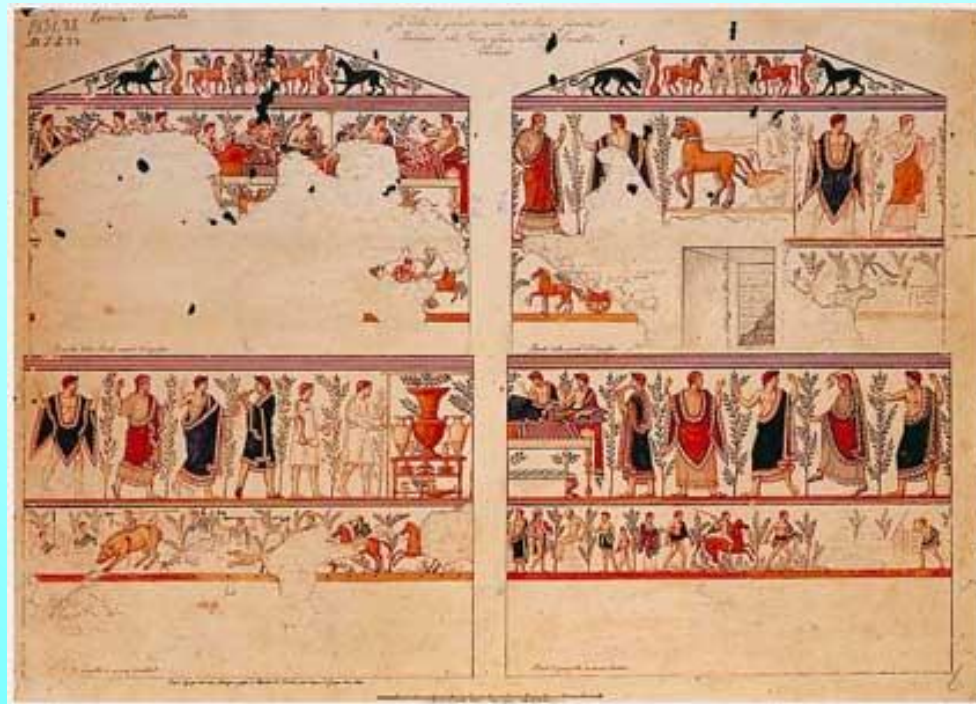

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Pak začíná pozvolný úpadek

- V 5.století porazili Etrusky Řekové v námořní bitvě u Kýmé (474 př.Kr).
- Úpadek pokračoval i ve 4. a 3.stol. př.Kr.
- Roku 265 př.Kr. si Římané podmaňují **poslední svobodné etruské město** Volsinií.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fresques_Tomba_della_Querciola.jpg [9]

Zkopírované fresky z etruské hrobky jistého Querciola

Etruští králové

- Podle legend v letech 753-510 př.Kr. vládlo v Římě sedm králů. Předposlední král Servius Tullius rozdělil římské obyvatelstvo do šesti majetkových tříd, čímž likvidoval rodové zřízení.
- Posledním etruským králem byl Tarquinius Superbus a ten byl podle tradic vyhnán.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eduardo_Rosales_Gallinas_-_La_muerte_de_Lucrecia.jpg [10]

Smrt Lucretie byla poslední kapkou. Zpupný král byl vypovězen...

Základní rozdělení obyvatelstva ve starém Římě bylo na:

- patricie – urozené, patrně potomci původních obyvatel Říma.
- plebeje – neurozené, zřejmě ti, co se do Říma přistěhovali v průběhu času, tedy později.
- Existoval dokonce zákaz sňatku mezi patricií a plebeji.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:VirgilAeneidVI.jpg> [11]

Pohodový život v patricijské rodině.

Vyhnáním krále se ustavila republika (RES PUBLICA je věc veřejná)

- V době vzniku republiky byli plebejové „stát ve státě“. Ovšem na řízení města se nemohli podílet.
- Proto demonstrativně opouští roku 494 př.Kr. Řím (první secese) a patricijům nezbývá než ustoupit a zřídit plebejský úřad – tribuna lidu. Stačilo prohlásit „Veto!“ (zakazují) a vše bylo jinak.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Secessio_plebis.JPG [12]

V lidu byla síla, která se musela ctít a cenit.

Druhá secese (odtržení) – 449 př.Kr.

- Plebejové si vynutili sepsání zákonů dvanácti desek – zde už v zásadě platí rovnost občanů před zákonem.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:0_Sarcophage_d%27Acilia_-_Pal._Massimo_alle_Terne.JPG [13]

Fragment sarkofágu zobrazující senátory Říma.

Politické zřízení Říma

- Římský systém se podobal řeckému.
- Sněm těch „nejmoudřejších“ se zde nazýval senát.
- V čele státu stáli dva na rok volení konzulové, to bylo v době míru.
- V případě války stál v čele státu diktátor (na půl roku).

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Marcus_Aemilius_Lepidus_1.jpg [14]

I Marcus Aemilius Lepidus byl konzulem...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

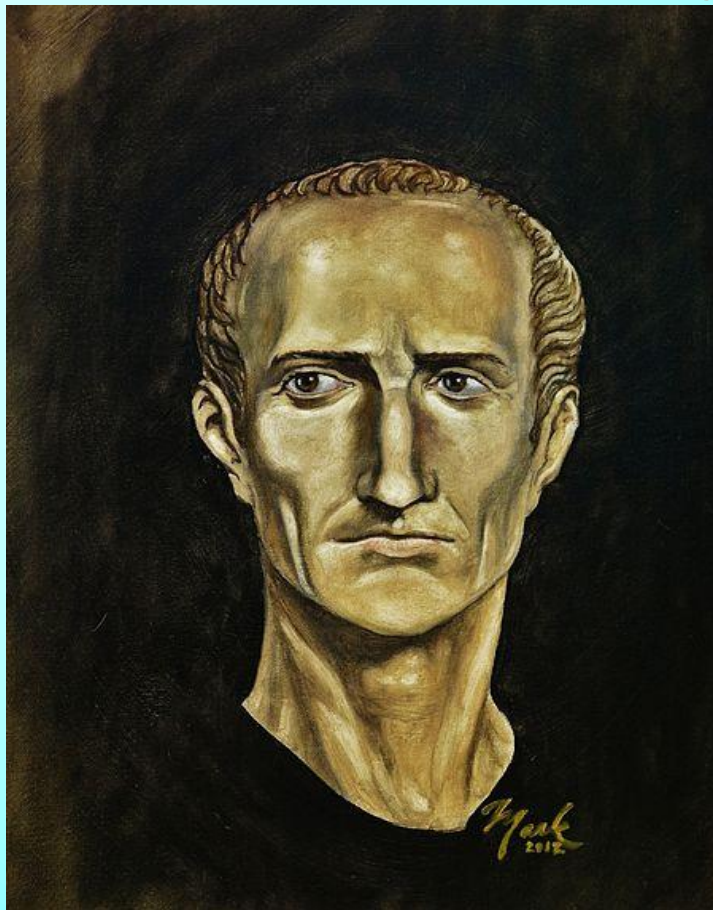

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Politické zřízení Říma

- Někteří diktátoři zachránili Řím od jisté pohromy.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portrait_of_Julius_Caesar_%28color%29.jpg [15]

I Gaius Julius Caesar se stal diktátorem.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

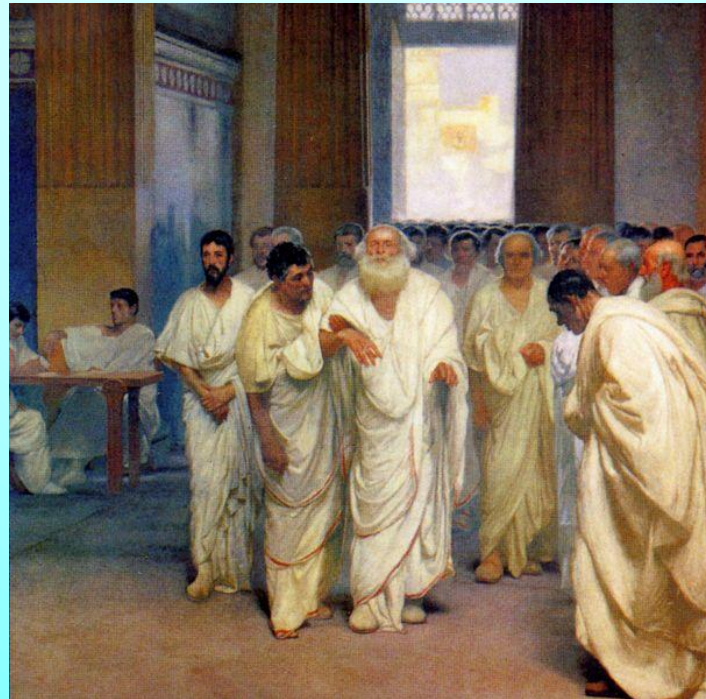
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Politické zřízení Říma

S růstem římského státu vznikaly i další důležité úřady:

- Cenzoři byli snad nejváženějšími úředníky. Byli voleni na 5 let, evidovali státní majetek, jmění občanů a jmenovali a případně odvolávali senátory, kteří tohoto postavení nebyli hodni.

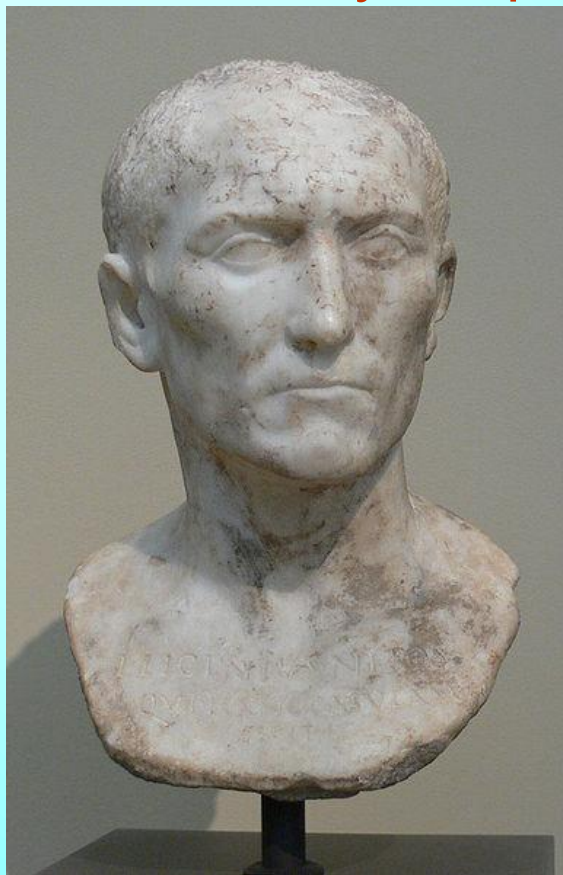

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Appio_Claudio_Cieco_in_Senato.jpg [16]

Komu čest, tomu čest. Ale musí si ji zasloužit.

Politické zřízení Říma

- Kvestoři pečovali o státní finance.
- Prétoři měli na starosti výkon práva.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bust_of_L_Licinius_Nepos_Getty_Center.jpg [17]

Licinius Nepos proslul jako spravedlivý prétor.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

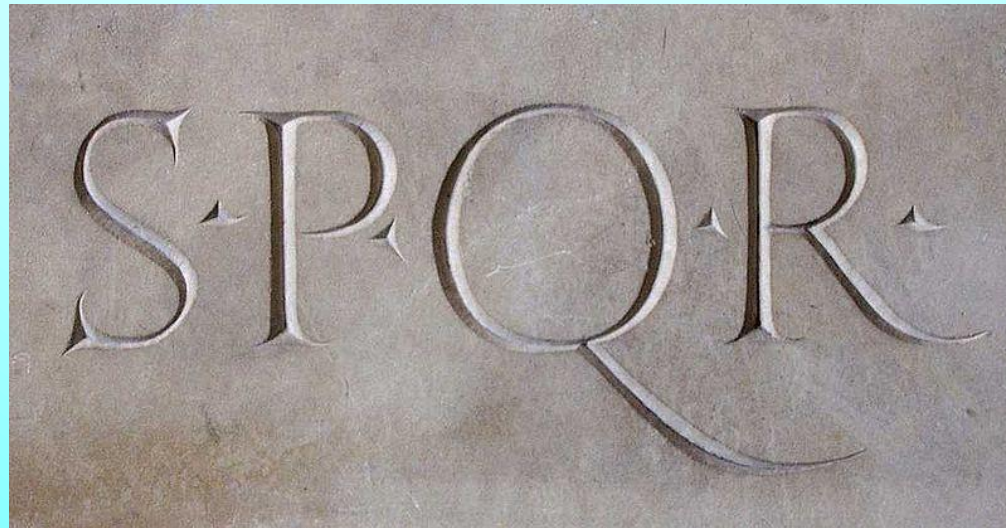

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Politický systém Říma

- Po vyhnání posledního krále moc v Římě patřila lidu, ale byla vykonávána prostřednictvím jeho zástupců. Byla to věc veřejná (RES PUBLICA).

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spqrstone.jpg> [18]

Senatus Populusque Romanus, v překladu senát a lid římský.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly

1. Kdo byl podle tradice zakladatelem města ?
2. Kdo to byli Etruskové ?
3. Co vybudovali Etruskové a slouží to dodnes?
4. Kdy začal postupný úpadek moci Etrusků ?
5. Kdy byl vyhnán Tarquinius Superbus ?
6. Jaké bylo základní rozdělení obyvatel Říma ?
7. Proč plebejové demonstrativně opustili Řím ?
8. Kdy byly sepsány tzv. Zákony dvanácti desek ?
9. Kdo řídil a spravoval stát v době míru ?
10. Kdo stál v čele státu v době války ?
11. Nejdůležitější úředníci starého Říma byli:
12. Co znamená zkratka SPQR ?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi

- 1. Podle tradice to byl Romulus.
- 2. Etruskové stojí na počátku historie Říma. Neví se, odkud přišli, ale stali se významnou součástí italských dějin.
- 3. Slavná cloaca maxima slouží dodnes.
- 4. Od 6.století př.Kr. začíná úpadek etruských měst.
- 5. Tarquinius Superbus byl vyhnán r. 510 př.Kr.
- 6. Urození patriciové a neurození plebejci (plebs).
- 7. Nemohli se podílet na řízení města a neměli žádného svého úředníka. Patriciové jim proto zřídili úřad – tribuna lidu.
- 8. Roku 449 př.Kr. byly sepsány tzv. Zákony dvanácti desek.
- 9. V čele státu v době míru stáli rok dva konzulové.
- 10. V době války stál v čele státu na půl roku diktátor.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi

- 11. Cenzoři evidovali státní majetek, jmenovali případně odvolávali senátory. Kvestoři spravovali státní finance. Prétoři se starali o výkon práva v Římě.
- 12. Senát a lid římský. **Senatus Populusque Romanus.**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje informací

- [1] Marcin Floryan, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Capitoline_Wolf_2010.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [2] Marie-Lan Nguyen, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Romulus_Remus_Anguier_decoration_Louvre.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [3] Magnus Manske, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Die_sieben_H%C3%BCgel_Roms_de.png, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [4] Escarlati, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Francisco_Pradilla_-_Rapto_de_las_sabinas.jpg, licence PD, (cit. 2012-11-15)
- [5] sailko, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Luca_giordano%2C_ratto_delle_sabine%2C_1672-74_circa.JPG, licence CC (cit. 2012-11-15)
- [6] Adri08, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Navire_%C3%A9trusque_pirate.jpg, licence CC (cit. 2012-11-15)
- [7] Lalupa, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:040227_tevere16CloacaMaxima.jpg, licence PD (cit. 2012-11-15)
- [8] Norman Einstein, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Etruscan_civilization_map.png, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [9] C. Ruspi, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fresques_Tomba_della_Querciola.jpg, licence PD (cit. 2012-11-15).
- [10] Museo naciona del Prado, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eduardo_Rosales_Gallinas_-_La_muerte_de_Lucrecia.jpg, licence PD (cit. 2012-11-15)
- [11] Neddyseagoon, licence Public Domain, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:VirgilAeneidVI.jpg>, licence PD, (cit. 2012-11-15).
- [12] B. Barloccini, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Secessio_plebis.JPG, licence PD, (cit. 2012-11-15)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- [13] Jeqn-Pol GRANDMONT, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:0_Sarcophage_d%27Acilia_-_Pal._Massimo_alle_Terme.JPG, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [14] Paolo Picciati, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Marcus_Aemilius_Lepidus_I.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [15] Amadsientist, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portrait_of_Julius_Caesar_%28color%29.jpg, licence PD, (cit. 2012-11-15)
- [16] Raoli, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Appio_Claudio_Cieco_in_Senato.jpg, licence PD (cit. 2012-11-15)
- [17] Andreas Praefcke, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bust_of_L_Licinius_Nepos_Getty_Center.jpg, licence PD (cit. 2012-11-15)
- [18] Lamré, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spqrstone.jpg>, licence CC (cit. 2012-11-15)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízeních. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu. Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz)